

Τίτλος Μαθήματος	Ιστορική Επισκόπηση της Ψαλτικής Παράδοσης				
Κωδικός Μαθήματος	BYZ115				
Τύπος μαθήματος	Υποχρεωτικό				
Επίπεδο	Πτυχίο (1 ^{ος} κύκλος)				
Έτος / Εξάμηνο φοίτησης	1 ^ο έτος/ 1 ^ο εξάμηνο				
Όνομα Διδάσκοντα	Θα ανακοινωθεί				
ECTS	6	Διαλέξεις / εβδομάδα	Μέχρι 6 Τηλεσυναντήσεις	Εργαστήρια / εβδομάδα	N/A
Στόχοι Μαθήματος	<ul style="list-style-type: none"> • Παρουσίαση της ιστορικής πορείας της εκκλησιαστικής μουσικής και της ψαλτικής τέχνης και αναφορά στις κοινωνικές και πολιτιστικές συνθήκες μέσα στις οποίες συντελείται η διαδρομή της ψαλτικής ιστορίας. • Η δημιουργία του ιστορικού πλαισίου για την κατανόηση των γεγονότων και πραγματώσεων, των χαρακτηριστικών φάσεων και σταδιακών αλλαγών στη γραφή, τη μορφή και το ύφος. • Η γνωριμία με τις ποικίλου περιεχομένου μουσικές πηγές. • Η γνωριμία με τους επιφανέστερους -βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς- μελωργούς και δασκάλους της ψαλτικής τέχνης. • Υποστήριξη των διαφορετικών κατά καιρούς μελοποιητικών τάσεων με ποικίλα μουσικά παραδείγματα, μέσω ηχογραφημένων ψαλτικών ερμηνειών, ακολουθούμενα από σχόλια γύρω από τη μελοποιητική τους τακτική. • Έρευνα των φοιτητών στο πηγαίο υλικό και σε καταλόγους αναλυτικής περιγραφής μουσικών κωδικών για την αναζήτηση και καταγραφή των μουσικών έργων των εξεταζομένων μελοποιών. 				
Μαθησιακά Αποτελέσματα	<p>Αναμένεται, ότι με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν και να περιγράφουν τις αλλαγές που επήλθαν στη σημειογραφία • ανακαλούν τα σημαντικότερα στοιχεία της χειρόγραφης μουσικής παράδοσής μας • αναγνωρίζουν τα ονόματα των κυριότερων ελλήνων μελοποιών κατά μεγάλες χρονικές περιόδους και κατά αιώνες • περιγράφουν γεγονότα και πραγματώσεις και αλλαγές στη γραφή και το ύφος • γνωρίζουν τις διάφορες κατά εποχές μορφές της μελοποίησης και χάρη σε αυτό να μπορούν να αναπαριστούν την λατρευτική ζωή, αλλά και την ενασχόληση και τα ενδιαφέροντα των ποιητών και ψαλτών και διδασκάλων της ψαλτικής 				

	<ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν την ασματική κατά καιρούς διαφοροποίηση, με την επιβολή των «καινοφανών καλλωπισμών» για πλατυσμό, ή το αντίστροφο, συντμήσεων προς το «εκκλησιαστικότερο» • ανακαλούν ένα μεγάλο αριθμό υμνογράφων από την χορεία των μελουργών • διακρίνουν, δίπλα στη βυζαντινή κοινή ψαλτική παράδοση, και τις επιχώριες μουσικές παραδόσεις (κρητική, κυπριακή κ.ά.) 		
Προαπαιτούμενα	Κανένα	Συναπαιτούμενα	Κανένα
Περιεχόμενο Μαθήματος	<ul style="list-style-type: none"> • Μια σχετικά αναλυτική επισκόπηση της πορείας της εκκλησιαστικής μουσικής από τους πρώτους χριστιανικούς χρόνους μέχρι σήμερα. Σχεδιάγραμμα της ιστορίας και διάκριση δύο περιόδων, προσημειογραφικής και σημειογραφικής. Επισήμανση των σημαντικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν την προσημειογραφική περίοδο, μέσα από φιλολογικές-πατερικές και άλλες ιστορικές μαρτυρίες, προκειμένου να υπάρχει συνέχεια στην προέλευση και εξέλιξη της μουσικής, δηλ. της Ψαλτικής Τέχνης στον χώρο της λατρείας. • Γένεση και εξέλιξη της βυζαντινής σημειογραφίας. Χειρόγραφο παράδοση. Τα γένη της βυζαντινής μελοποιίας και η εξέλιξή τους. • Ιστορικοί σταθμοί-περίοδοι της Ψαλτικής Τέχνης από τον 10^ο αιώνα μέχρι σήμερα, όπως ορίζονται από σπουδαία γεγονότα και πραγματώσεις, χαρακτηριστικές φάσεις και σταδιακές αλλαγές στη γραφή, τη μορφή και το ύφος, αλλά και από πρωτοπόρους δημιουργούς. • Παρουσίαση της ζωής και του έργου των κυριοτέρων μελουργών μέχρι και τον 15^ο αιώνα, δια της συναρμολογήσεως διαφόρων ειδήσεων, επιμελώς περισυναγομένων από τον μουσικό χειρόγραφο θησαυρό. • Η μουσική δράση στην Κρήτη και την Κύπρο κατά τον 15^ο και 16^ο αιώνα. Προπαρασκευή και νέα μεγάλη άνθηση της Ψαλτικής [1580-1720/30] (Αναγέννηση της Ψαλτικής σε όλο το φάσμα του εκκλησιαστικού ρεπερτορίου – νέες μουσικές τάσεις, καινούργια μουσικά είδη, επώνυμες μελοποιήσεις μουσικών βιβλίων, δημιουργία νέων τύπων κωδίκων, σμικρύνσεις μελών, πρώτες προσπάθειες για απλοποίηση της παραδοσιακής σημειογραφίας). • Μουσική αναδημιουργία, μεταρρυθμιστικές διεργασίες, μελοποιητική και σημειογραφική ανανέωση, προσπάθειες για αντικατάσταση του καθιερωμένου σημειογραφικού συστήματος από άλλα ιδιότυπα ή αλφαβητικά [1730-1820]. • Πρόσφατη ιστορία [1820-σήμερα] (Πατριαρχικές Μουσικές Σχολές, έντυπες εκδόσεις, μουσικολογικά περιοδικά, η εισαγωγή του αρμονικού ιδιώματος από την ίδρυση του νέου ελληνικού κράτους, η παράλληλη τάση απλοποίησης του παραδοσιακού βυζαντινού μέλους και η προσπάθεια προσαρμογής του στα δυτικοευρωπαϊκά πρότυπα, ηχογραφήσεις, μελοποιητική ένδωια και προσαρμογές). 		

Μεθοδολογία Διδασκαλίας	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
Βιβλιογραφία	Μπαλαγεώργος, Δ. (2016), Φάκελος μαθήματος «Ιστορική επισκόπηση της βυζαντινής μουσικής» Παπαδόπουλος, Γ. (1990), Ιστορική επισκόπησης της βυζαντινής εκκλησιαστικής μουσικής Στάθης, Γρ. (2011), Μορφές και μορφές της ψαλτικής τέχνης Χατζηγιακούμης, Μ. (1999), Η εκκλησιαστική μουσική του ελληνισμού μετά την Άλωση (1453-1820)
Αξιολόγηση	Συνεχιζόμενες δραστηριότητες Αξιολόγησης 50% Τελική Εξέταση 50% Σύνολο 100%
Γλώσσα	Ελληνικά